

JAN KOWALEWSKI

**POLSKI AS
RADIOWYWIADU
1920 r.**

**ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI**

PORUCZNIK JAN KOWALEWSKI

POLSKI AS RADIOWYWIADU

- **Łódzianin. Genialny kryptolog, który łączył umiejętności językowe ze zdolnościami matematycznymi**
- **Oficer wywiadu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich, organizator Wydziału Szyfrów Obcych**
- **Złamał ponad 100 rosyjskich kluczy szyfrowych, które umożliwiły odczytanie 3000 depesz Armii Czerwonej**
- **Senat RP uznał rok 2020 Rokiem Jana Kowalewskiego**

ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI

ŁÓDZIANIN Z URODZENIA

- **Jan Kowalewski urodził się w Łodzi 23 października 1892 roku i wychowywał w wielokulturowym środowisku nowoczesnego miasta**
- **Uczył się w renomowanej Szkole Zgromadzenia Kupców, skąd wyniósł doskonałą znajomość matematyki oraz umiejętności analitycznego myślenia**
- **Posiadał wyjątkowe uzdolnienia językowe. Potrafił myśleć w języku rosyjskim, znał doskonale także niemiecki i francuski**

GRZEBIEŃ I ROSYJSKIE SZYFRY

- W lipcu 1919 r. Jan Kowalewski trafił do Oddziału Informacyjnego sztabu generalnego zajmującego się wywiadem

- Znał rosyjskie procedury wojskowe, schematy rosyjskich dokumentów operacyjnych i ich terminologię. W czasie wojny, służąc w armii carskiej, czytał i szyfrował wiele takich dokumentów
- W sierpniu 1919 roku przy pomocy grzebienia, którego odpowiednio wyłamane zęby pozwoliły znaleźć mu właściwą sekwencję cyfr i znaków, odczytał szyfr „Delegat”

JAK SZEF SZTABU

- Dzięki pracy Jana Kowalewskiego Naczelne Dowództwo Wojska Polskiego miało wgląd w korespondencję bolszewicką, zarówno wojskową jak i dyplomatyczną

- Znało także sytuację „białej” Armii Ochotniczej oraz Ukraińskiej Republiki Ludowej
- Kowalewski był również świetnym analitykiem, a jego wiedza o Armii Czerwonej była na poziomie szefów sztabu ich dywizji

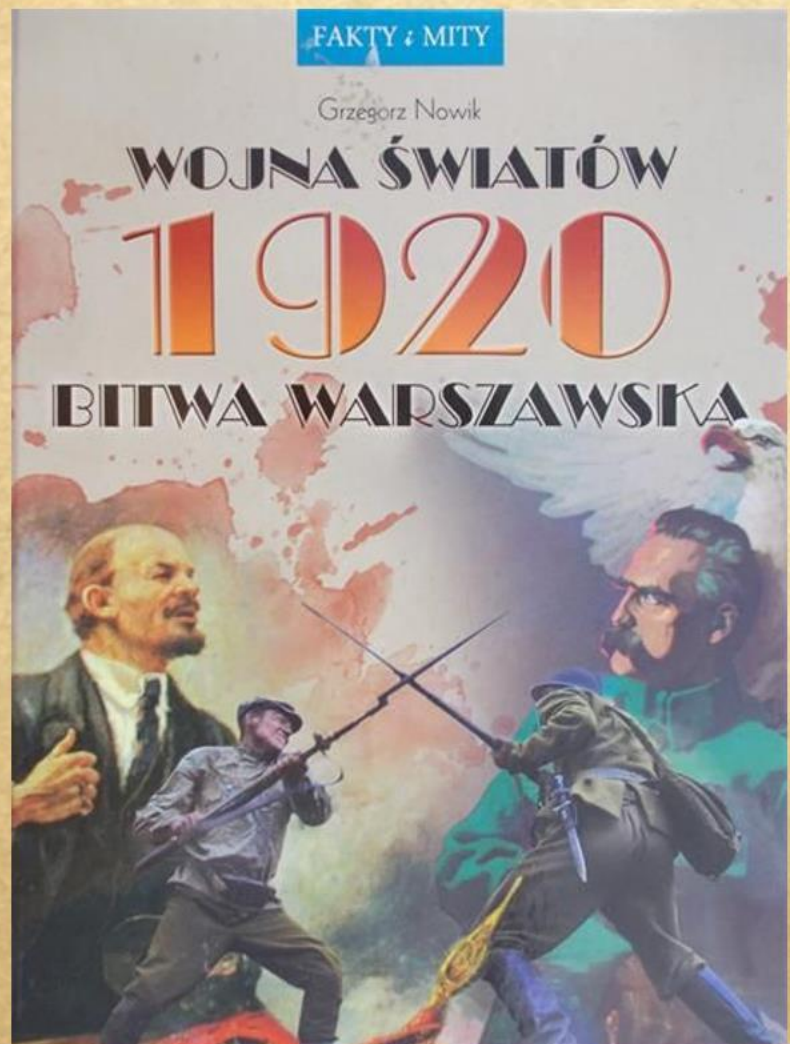

PIŁSUDSKI O POLSKIM RADIOWYWIADZIE

- **„Była to pierwsza wojna, którą Polska prowadziła od stuleci, w czasie której mieliśmy więcej informacji o nieprzyjacielu niż on o nas”**
– opinia Wodza Naczelnego Józefa Piłsudskiego o pracy polskiego radiowywiadu

PIŁSUDSKI Z LENINEM GRAJĄ W POKERA

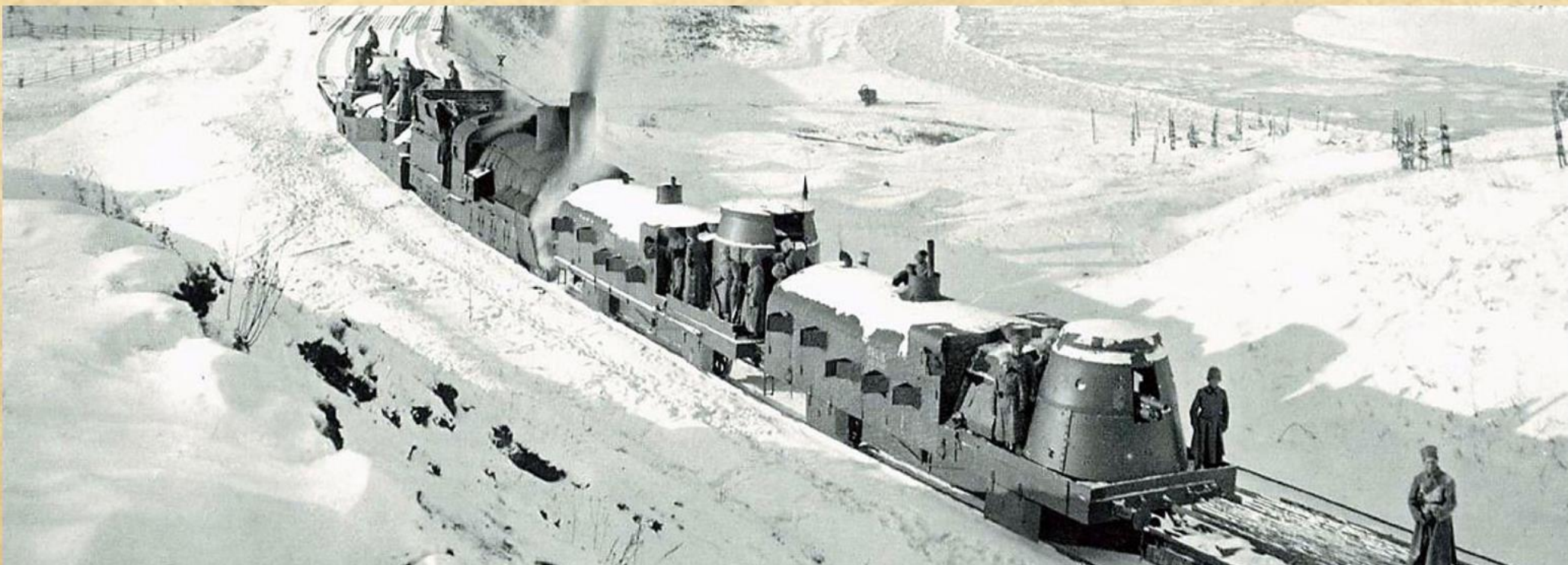
- **„Wyobraźmy sobie, że Piłsudski z Leninem w 1920 roku grają w pokera. Za plecami wodza bolszewickiej rewolucji ustawione jest lustro i Piłsudski zna wszystkie rosyjskie karty”**
– tak o roli polskiego radiowywiadu podczas wojny 1920 roku pisze historyk profesor Grzegorz Nowik

STYCZEŃ 1920 r.

- **Radiowywiad przejął i odczytał meldunki Frontu Południowego o odwróceniu kierunku operacyjnego i marszu na zachód, co oznaczało atak na Polskę**

LUTY 1920 r.

- **Przygotowania bolszewików do ataku na Polskę radiowywiad WP rozpoznał również na północy. W okolicach Borysowa stwierdzono obecność pociągów pancernych i ciężkiej artylerii, czyli sił niezbędnych do przetamania frontu**

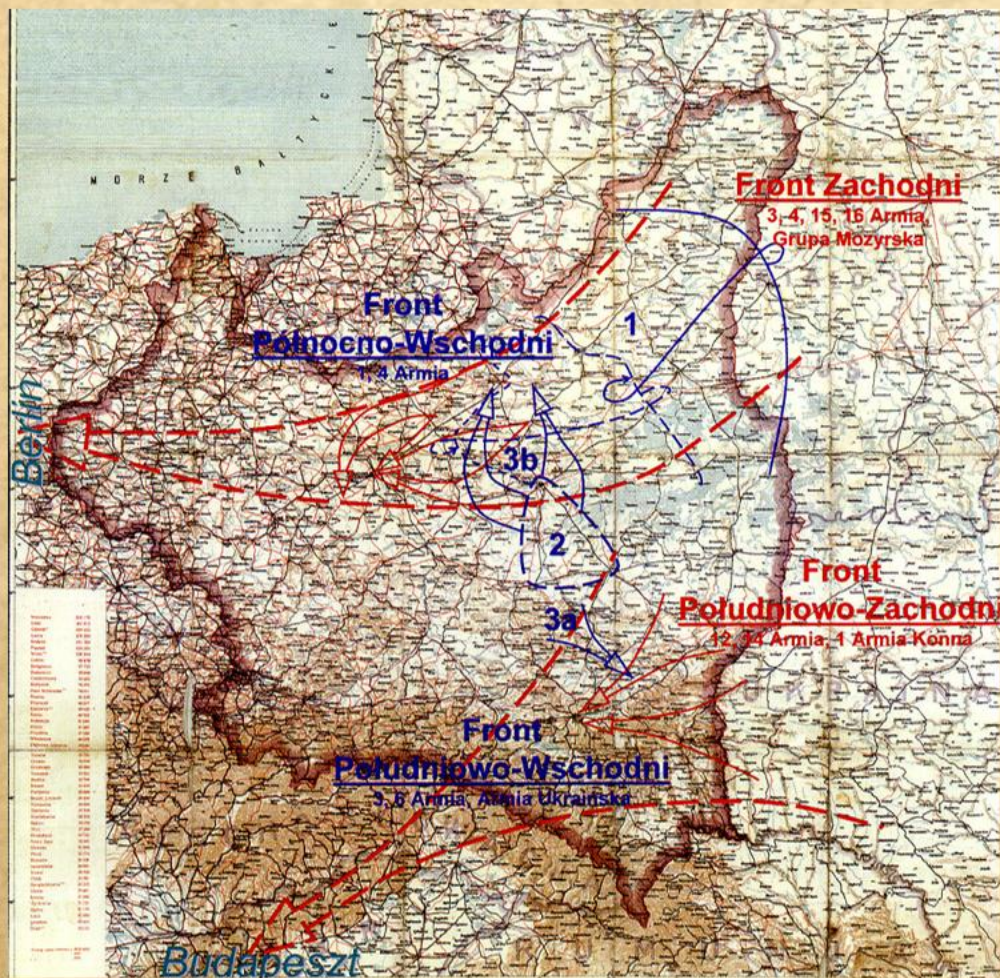
ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI

5 MARCA 1920 - OPERACJA MOZYRSKA

- **Atak na Mozyrz i Kalenkiewicze na Polesiu, którego celem było zdobycie węzłów kolejowych i przepraw. Polacy znali termin i godziny luzowania odcinku frontu, na który skierowali atak. Sowiecka dywizja opuszczała ten rejon, a jej następczyni jeszcze go nie objęła. Nie mieli łączności, nie spodziewali się ataku i zostali odrzuceni o 100 km. Przy okazji zdobyto kilkanaście okrętów Flotylli Dnieprzańskiej, uwięzionych w lodach rzeki. Planując natarcie brano to również pod uwagę, ponieważ znane były meldunki dowódcy flotylli**

BITWA WARSZAWSKA

- Polski radiowywiad przejmował meldunki Grupy Mozyrskiej, stanowiącej południową flankę Frontu Zachodniego, która pod dowództwem Michaiła Tuchaczewskiego nacierała w kierunku Warszawy. Dowódca grupy informował Tuchaczewskiego, że brakuje mu sił do obrony i nie ma kontaktu z Frontem Południowo-Zachodnim. Oznaczało to lukę w liniach sowieckich, którą wykorzystał marszałek Józef Piłsudski przy planowaniu kontrofensywy znad Wieprza

BITWA WARSZAWSKA

- **12 sierpnia 1920 roku przejęto wielostronicowy szyfrogram XVI Armii sowieckiej. Jan Kowalewski wraz z prof. matematyki Stefanem Mazurkiewiczem w godzinę złamali szyfr „Rewolucja” i odczytali rozkaz o decydującym natarciu na Warszawę. Zawierał on dane o dyslokacji wojsk rosyjskich oraz o ich zadaniach. Był nieocenionym źródłem wiedzy dla dowódców**

ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI

BITWA WARSZAWSKA

- **„Nieprzyjaciel nas sam informował o swoim stanie moralnym i materialnym, o swoich stanach liczebnych i starach, o miejscach postoju swoich dowódców, o odcinkach i rejonach dyslokacji swoich dywizji brygad i pułków”**
- opinia pułkownika Mieczysława Szczyńskiego zawarta w broszurze „Radiotelgrafia jako źródło wiedzy o nieprzyjacielu”

ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI

VIRTUTI MILITARI

- **„Jeśli się to sprawdzi, ma pan Virtuti, jeśli to nieprawda będę musiał pana rozstrzelać”**
- Józef Piłsudski do Jana Kowalewskiego po odczytaniu tajnego rozkazu wroga o natarciu na Warszawę
(z filmu „Bitwa Warszawska” w reżyserii Jerzego Hoffmana)
- **Porucznik Jan Kowalewski otrzymał Krzyż Srebrny Orderu Wojskowego Virtuti Militari w 1922 roku**

ROK JANA KOWALEWSKIEGO

MM20

ROK JANA KOWALEWSKIEGO

ŁÓDZKIE DROGI
DO NIEPODLEGŁOŚCI